



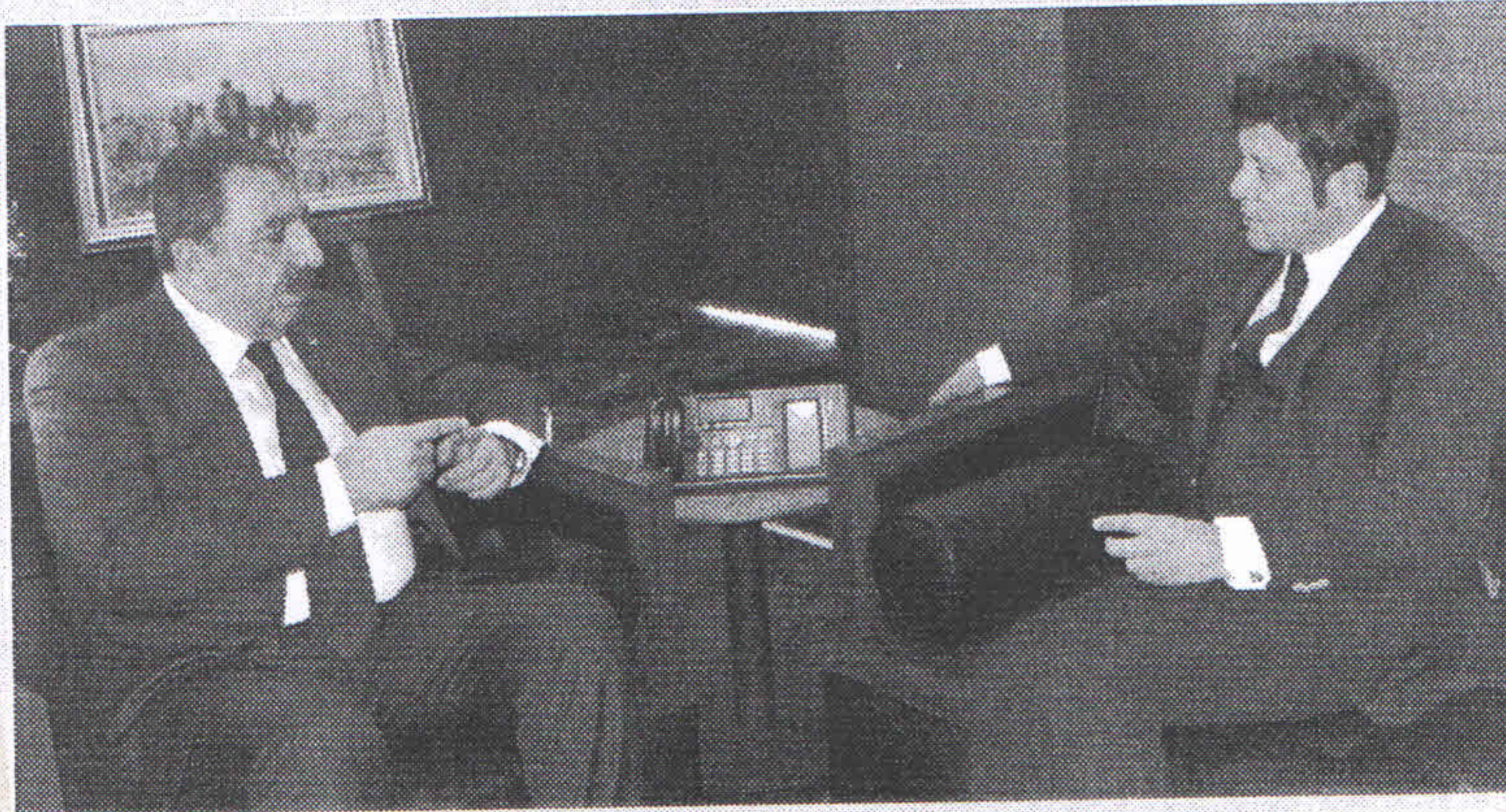
ANKARA
SOHBETLERİ'NİN BU
HAFTAKİ KONUĞU
ANKARA TİCARET
BORSASI BAŞKANI VE
TOBB YÖNETİM KURULU
ÜYESİ FAİK YAVUZ

Yerli
ve milli

FERİT PARLAK
ferit.parlak@dunya.com

Rahmetli Mustafa Taşar'ın Tarım Bakanlığı yaptığı 55'inci Hükümet'ten buyana tarım politikalarını takip ediyorum. Bugün 65'inci hükümet... Kısaca anlatayım, 1995-2007 yılları arasında hayvan ithalatı yapılmadı. O dönemdeki bakanlar Musa Demirci, Mustafa Taşar, Mahmut Erdir, Hüsnü Yusuf Gökarp ve Sami Güçlü ithalata müsaade etmedi. Ve bu sayede büyük ve küçükbaşta üretim arttı, sayı yükseldi...

2007 yılında ise 11 yıl aradan sonra AB'den ithalat dönemi başladı... Ve hayvancılıkta bugünlere gelindi... Geçtiğimiz ay 2018 ithalat ihalesi de açıklandı... Hayvancılıkta geldiğimiz noktayı, sorunları ve çözüm için atılabilecek adımları sektörün duayeni Faik Yavuz ile konuştuk. Yavuz'un dikkat çektikleri 'yerli' ve 'milli' potansiyelin büyüklüğünü gösteriyor...



YEMDE
YÜZDE 50
MALİYET DÜŞÜŞÜ
ETİ 5-6 LİRA
UCUZLATIR

► Hayvan yanı sıra yem fiyatlarındaki yüksekliğin de insanları bu işten uzaklaştırıldığı ifade ediliyor?

Aslında ülkemizde son zamanlarda yem bitkisi üretimine teşvikler veriliyor ama bu da yeterli olmuyor. Bugün 1 kg etin maliyetinin yüzde 65'ini yem oluşturuyor. Eğer bunu yüzde 35'e düşürebilsek, et fiyatında 5-6 liralık indirim sağlarız. Yem bitkileri desteği et fiyatının inmesini sağlamasa bile fiyatların daha da yükselmesini önledi.

'Et ve Süt Kurumu hem hakem hem oyuncu gibi davranıyor'

Piyasayı regüle etmekle görevlendirilen ESK'nın bir yandan da piyasanın en büyük oyuncusu haline geldiğini belirten ATB Başkanı Faik Yavuz, zeytinin 27, domatesin 7.5, yeşil biberin 15 lira olduğu dönemde et fiyatının pahalı olmadığını kaydetti. Yavuz, radikal kararlarla ette ithalat bağimlığının 3 yılda bitirilebileceğini söyledi.

ANKARA SOHBETİ

HÜSEYİN GÖKÇE

huseyin.gokce@dunya.com



Ankara Ticaret Borsası (ATB) Başkanı ve TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Faik Yavuz, radikal önlemlerin alınması halinde ithal hayvan ve ete bağımlılığın 3 yıl içinde bitirilebileceğini söyledi. Piyasayı regüle etmekle görevlendirilen Et ve Süt Kurumu'nun (ESK) bir yandan da piyasanın en büyük oyuncusu haline geldiğini belirten Yavuz, 1 kg biberin 15 liraya satıldığı dönemde, et fiyatının pahalı olmadığını kaydetti. Ankara Sohbetleri'ne konuk olan Faik Yavuz, Ankara Temsilcimiz Ferit B. Parlak'ın sorularını cevaplandırdı.

► Son dönemlerin tartışma konusu olan et ithalatını değerlendirebilir misiniz?

Türkiye'de hayvancılık sektörü son 1 senedir gündemden düşmüyor. Öncelikle şu soruyu sormalıyız; Türkiye'de et gerçekten pahalı mı? Bana sorarsanız bugünkü fiyatlarla pahalı değil. Zeytinin 27, domatesin 7.5, yeşil biberin 15, lira olduğu yerde et pahalı değildir. Zaten bu koşullarda et fiyatlarının her gün niye manşetlerde yer aldığını anlayabilmiş değilim. Bakın bir domatesi diktikten 3 ay sonra hasat ediyorsunuz, oysa 1 kg etin masaya gelebilmesi için ana sütü ile beslenme ve diğer besicilik dahil 27 ay geçiyor. Yani maliyetleri hesaplarken, bunları da göz önünde bulundurmak gerekiyor. Ülkemizde alım gücü düşük olduğu için et bize pahalı gibi geliyor. Ancak diğer 1 kg fındık 50 TL, 1 kg Antep fıstığı 60 lira, ceviz 80 lira. Bunlara baktığımızda en ucuzu ettir. O yüzden bizim hayvancılığın sorunlarını çözmemiz gerekiyor.

► Herkesin birbirini suçlaması dikkat çekiyor

Doğrudur, taraflara baktığımızda; üretici, besici, toptancı ve kasaplar olduğunu görüyoruz. Damızlık üre-

ticisi, besi hayvanı gelmesine karşı çıkıyor kendi hayvanını satabilmek için. Besici, materyali daha ucuza alabilmek için ithalat istiyor. Top-tancı hayvan olmadığı için et temin edemediği gerekçesiyle arzın artmasını istiyor. Kasaplar ise ucuz alırsa ucuz satacağını ve daha çok kazanabileceğini hesaplıyor.

► Bu konuda regülasyon için ESK görevlendirilmedi mi?

Evet, ESK'nın regülasyon görevi var? Ama bugün geline nokta piyasasının en büyük oyuncusu yine regülasyonla görevlendirilen ESK. Yani hem oyuncu olacaksın, hem hakem olup karar vereceksin, bu olmaz. Hollanda'da olduğu gibi; üretici, sanayici, besici, tüccar ve devletin temsilcisinin yer aldığı yapılar kurulabilir. Hatta Türkiye'de kurulacak yapıya tüketiciler de eklenebilir. Fiyatlar düşünce arzı çekersiniz, yükselince piyasaya sürerek dengeyi sağlarsınız. Bir baz fiyat belirlenip, onun alt ve üst sınırları da ortaya koyularak, fiyatların bunun dışına çıkması engellenebilir.

Tekrar et fiyatlarına ve tüketim miktarına dönmek istiyorum. Bugün dar gelirli et tüketen diye iki markette 29 liradan kıyma satışı yapılıyor. Türkiye genelinde ortalama gelir seviyesinin bin 400 ile 2 bin lira arasında olduğunu var sayarsak, bunların bir ayda en fazla 2 kg et tüketirler. Normal marketlerde kıymalık etin fiyatı 35 lira civarında, yani ucuz satılan et ile arasındaki fiyat farkının bir aylık tüketiciye maliyeti 10 lirayı bulmuyor. Hatta bazı yerlerde bu ucuz etleri lokantaların aldığını bile duyuyoruz.

► Çözüm öneriniz nedir?

Şahsen ben sektörün içinden gelen birisi olarak, bizim ülkemizin 5'te 1'i olan ülkelere hayvan ithal etmemizden utanıyorum. Hatta neredeyse Avrupa'da hayvan bırak-

madık, dünyanın en büyük ithalatçılarından birisi olduk. Niye biz üretmiyoruz. Bunun aslında temelden radikal kararlarla çözüme ulaştırmak lazım. Birinci olarak Bakan bey de açıkladı. Biz 450 bin biliyorduk ama her yıl ülkemizde 750 bin buzağı ölüyor. Bizim yıllık yaptığımız canlı hayvan ithalatı ise bunun yarısı kadar.

İkincisi ülkemizde hayvanlar daha düve iken kesiliyor. Senede 900 bine yakın düve kesiyoruz. Peki niye kesiyoruz? İnsanlar geçimini sağlayabilmek için, hayvanlarını erken kesmek zorunda kalıyor. Buna kesinlikle yasaklarla engel olamıyoruz. Senelerdir düve kesimi, dişi kuzu kesimi yasaktır. Peki engelleyebildik mi, hayır? Oysa bunun da çok net bir çözümü var. Dişi düve doğurganlık yaşına gelene kadar, yiyeceği yem kadar teşvik edilmesi gerekiyor. O zaman köylü düvesini kesmeyecek, onun da doğurmasını bekleyecek, karşılığında para kazanacaktır.

Bugün besilik hayvan ithal ediliyor ülkemizde. Mevcut koşullarda ESK canlı ithal hayvanını kilosunu 15.5 liradan satıyor. Ancak bunu satarken besicilere, 'Ben sana bu şans tanıyorsam ve üç sene sonra da ithalatı keseceksem, ithal ettiğin hayvanın yüzde 20'si kadar damızlık getir ki 15 ay sonra doğursun, kendi ihtiyacın olan kısmını her sene kademe olarak kapat' demeli. Kısacası devletin sağladığı bir avantajı, sektörün ve ülkenin menfaati için kullanmak gerekiyor.

Bundan kamu dahil kimsenin zarar görmeyeceği gibi, haksız rekabeti de önlemiş oluruz. Oysa ithalat yapan çok para kazanıyor, yerli üretimle besi yapan az kazanıyor. Bizim önerimizi yaparak, 17.5 lirada denge kurmuş olursunuz.

KREDİDE AHIR VE HAYVAN TEMİNAT OLMALI

► İndirimli kredilerden bahsettiniz ama insanlar mevcut faiz indirimli krediye ulaşabiliyor mu?

İnsanlardan ısrarla teminat istiyoruz. Bir hayvancının en büyük teminatı ahır ve hayvanıdır. Bunları teminat olarak kabul ederek finansmana ulaşım sağlamalıyız. Öte yandan kredilendirmede bir tek Ziraat Bankası yetmiyorsa, sistemi tüm bankalara açıp rekabet ortamını sağlayabiliriz.

► Irk sorunundan bahsediliyor. Bu konuda ne söyleyeceksiniz?

Doğrudur, şu anda etçi, sütçü ırkların yanı sıra çok verimli olmayan ırklarımız da var. Oysa bunlar, belirli bir doğum sayısından sonra embriyo transferi yapılarak istediğimiz özellik kazandırılabilir. Bunu çok hızlı yapmalıyız. Eğer söylediklerimin tamamı yapılırsa, 3 sene gibi kısa sürede sonuç alabiliriz, ithalata bağımlılığı bitiririz. Ancak bu gidişat bizi ithalata daha bağımlı hale getirir. Bir diğer sorun ise ellerindeki hayvanları satan besicilerin yeni hayvan bulamamasıdır. Eskiden, 18 aylık dönemde iki sefer kesim yapılırken, artık insanlar sadece bir

dönem ahıra hayvan koyabiliyor. Son iki üç yılda para kazanan besiciler, bu paraları yine sektöre yatırarak kapasitelerini arttırdılar. Ancak geline nokta tam kapasite ile üretim yapmakta güçlük çekiyorlar.

GENÇ NUFÜSA UZUN VADELİ KREDİ ŞART

► Bir de gençlerin kırsal alanda tutmakta güçlük çektiğimizi görüyoruz....

Doğru, kırsal alanda gerçekten genç bulamıyorsunuz. Zaten 6 hayvanla bir genci köyde tutamazsınız. Bugün eskiden çoban dediğimiz, yeni tabiriyle sürü yöneticisi dediğimiz insanlara aylık 2 bin 500 lira maaş verilmesine rağmen, yine de bulamıyoruz. Gençler, bu maaşa köyde kalmak yerine, bin 400 liraya şehirde

güvenlik veya temizlik işinde çalışmayı tercih ediyorlar. Bu arada en büyük sorunlardan birisi de şehirdeki yaşam standardını köylerde sağlayamamaktır. Oysa belirli merkezlerde, aynı şartları sağlayacak sosyal donatı alanları kurulursa, gençler tatil günlerinde veya işlerini bitirince oturup eğlenebilecekleri yerler olursa, daha kolay köyde kalırlar. Bunun Hollanda'da çok güzel örnekleri var.

Ayrıca hayvancılık işletmelerinde ölçek sorununun mutlaka çözülmesi lazım. Örneğin Kars'ta 7-8 kişilik bir aile en az 20 hayvanla geçinebilir. İşte o zaman onlara düşük faizli, uzun vadeli kredi desteği sağlayarak 20 hayvan verebiliriz. Ki bu noktada hibeye kesinlikle karşı olduğumu belirtmek istiyorum. Bunu sağlarsanız zaten insanlar her sene 1 hayvanını satarak kredi borcunu ödeyebilirler.

ORGANİZE HAYVANCILIK BÖLGELERİ KURULMALI

► Sadece aile işletmeleri desteklenerek arz sorunu çözülebilir mi?

Tabii ki bu tek başına sorunu çözmez ama işin sosyal boyutunu da düşünmek gerekiyor. Bunun yanı sıra mutlaka Organize Hayvancılık Bölgeleri (OHB) kurulması gerekiyor. Ancak bunu

yaparken, dar alanda çok sayıda işletme değil, geniş alanda az işletme olması gerekiyor. Örneğin, Ankara'dan Aksaray'a kadar bitkisel üretimi düşük verimli olan arazilerin, mutlaka OHB olarak ilan edilip, altyapısı oluşturularak, hayvancılık yapılması sağlanabilir. Bir de mera

alanlarının hızla hayvancılık sektörüne tahsis edilmesi gerekiyor. Bakın, o kadar veteriner ve ziraat mühendisimiz il ilçe müdürlüklerinde otururken, ülkemizdeki bazı hayvan hastalıkları sebebiyle biz dışarıya hayvan ve hayvansal ürün satamıyoruz.